

qçhose»), *escarp* «séparé, divisé», *paa esgarp* «pain bien fait» (Lespy-R.) a Cautarés i en el Bearn '(terre) meuble'.⁸

Ara bé que tals derivacions adjectives i postverbals es produïren també en els nostres Pirineus, en tenim testimonis a Ribagorça. *AlcM* hi recollí un adjectiu *escarp*, *escarpa*, a Bonansa i al Pont de Suert, que defineix «dexondit, molt viu de potències, que es sap arreglar per a vèncer les dificultats, *listo*, *avispadó*», també amb l'hipocorístic *escarpot*, *-ota*.

Un derivat de forma més corrent és l'emp. *escarpit* 'llest, eixerit' (també en *AlcM*). I el mateix, però amb significat diferent degué usar-se a la contigua Vall de Benasc, segons els passatges que vaig llegir de l'inèdit *Libro Lucero*, el 1965, a l'ajuntament de la vila, en docs. de 1748 i anys immediats: «en el mismo día se permutó un pedazo de *esquerpio* y arenal inculto que la villa tenía en la partida de --- la capilla de San Antón --- con Josep La Ulla», «--- siendo puramente un pedazo de *esquerpio* perdido», «--- dominio perpetuo de un pedazo de *esquerpio* inútil que la villa tenía contiguo al molino de la Fustera» (ff^o 330r, 333, 335). Avui aquest mot no és conegut, es deu haver antiquat en el país, com me'n vaig encertir (preguntant a muntanyencs de la vall: Benasc, Lliri, etc.): però la repetició i el context no permeten dubtar del sentit 'ermot' o 'artiga, rompuda abandonada',⁹ ni de la realitat i forma del mot, salvant que no estem segurs si s'accentuava *esquerpo* o *+esquerpio*: sembla que més aviat això últim, que es deriva més fàcilment del verb *escarpir* —sigui com a participi, a la manera del tipus benasquès *cansau=cansat*, *cansado*, o amb una derivació com la del cast. *bravío*, *-rvus*—, i alhora, amb aquesta accentuació, compremem més fàcilment el pas de *eskarp-* a *eskerp-*. És clar que aci el sentit s'ha descabdellat en direcció un poc diferent: 'desembullar' > 'desembardissar' > 'artigar'; però al capdavant tot va en la direcció de 'descabdellat' > 'desimbolt' > 'independent de caràcter', que suposem etimològica.

Encara hi ha un parònim que pogué contribuir (qui sap si molt) a l'alteració d'*esqui*u en *esquerp*. El germanisme *esquerpa* 'bossa', que hem estudiat a l'article *ESCRIPET*. Com allí veiem s'aplica a un sarró o bossa de pescadors muntanyencs, de caçadors i pastors; i el terme es pogué pendre a manera de metonímia simbòlica, com el nom de l'esquerpor característica d'aquests pastors i muntanyencs.

D'altra banda, i això és potser l'aplicació que constituí el més probable punt de partida, sembla que s'usava l'*esquerpa* o bossa per posar-hi el coral en brut, pescat a les nostres costes, que devien enviar així a la manufactura: almenys ens en dóna dos testimonis, l'*InvLC* (s. v. coral): «una *squerpa* de corall», a. 1443, i un altre de 1395; ara bé d'aquest sembla deduir-se que era usual oposar el coral en *esquerpa* al coral polit (o sigui el ja manufacturat): «corall, *squerpa*, o polit». Podríem imaginar que a base d'això hom innovés creant un adjectiu: coral *esquerp/coral polit*; i que des d'ací, generalitzant, s'apliqués això a la gent de tracte no polit, brusc, bròfec. I el cas és que llegim

en *Les Gràcies de l'Empordà* de Coromines: «els pobres pescadors de coral, els que furen pel si de la mar profunda --- els nostres ulls --- no ens servirien a unes quantes braces aigües avall, i no veuríem el coral brut sense polir; els ulls d'aquests homes --- han de posseir un esperit aventurer, una voluntat --- ferma i constant per a resistir la misèria --- entremig del poble, són gent estranyament *esquerpa*, tarada de bruixeria, carn de llegenda» (xxii, O. C., 939b15). Naixeria d'ací l'aplicació humana de l'adjectiu: coral *esquerp(a)* → pescador *esquerp*?

En resum tots hi pogueren contribuir i hi contribuïren més o menys. Però podem dir que foren *esqui*u, el derivat d'*escarpir*, i potser *esquerpa*, els contribuents màxims: que *esquerd* i algunes accs. d'*esquerre* actuarien a manera de detonadors del canvi de *escarp-* en *esquerp-* i de l'explosió conjunta de tot plegat formant un mot amb cos i òrbita nous.

DERIV.: *Esquerperia* (Carner). *Esquerpesa* (VCatalà). Però el que jo he sentit (i en el mateix cat. central) és *+esquerpor*, p. ex. «què tanta *askærpó*: aixecat, vesteix-et, saluda'ls i te'n vas».

¹ *Liris y violes collits a les muntanyes de Canigó*, gloss., s. v. Però obliga a desconfiar la definició etimològica «escarpé», que d'altra banda fa dubtar del valor semàntic de la dada. — ² En el volumet *Homenatge que dedican a la Verge de Lluch los poetas mallorquins, ab motiu de llur <sic> coronació pontificia*, any 1884, Palma, s. d., p. 12; segueix allí una poesia de Costa i Llobera; aquella és precisament la cita poètica anònima del *DAG*.

³ Principi d'*El Cavall del Rei En Jaume*, en *Traditions i Fantasies*, 1902, p. 149. — ⁴ En *Ebert's Jahrbuch für romanischen und englischen Literatur*, xiii, 1871, 207. — ⁵ «Midelnederlandsch». *Skarp* tradueix «acutus» en els psalms de Wachtendonck, el més antic monument de la llengua, traduïts en el S. ix per ordre dels sobirans carolingis: HKJCowan, *De Oudnederlandse (oudnederfrankische) Psalmenfragmenten*, Leiden, Brill 1957, p. 57. Avui l'hol. i flamenc *scherp* ha substituït el neerl. *mj. scarp*, com explica Franck-Van Wijk, per un fenomen fonètic modern, normal davant r+labbial: «*scherp* met e uit a vóór r+labbiaal» (en el seu dicc. etim. de 1912-1971, p. 583), tal com *derven* ha substituït el neerl. *mj. darven*, a-al. ant. *darbēn*, gòt. *gatharban*, al. mod. *dürfen*, etc. — ⁶ P. ex. Val-Anzasca *scarpia* o *scarpignan* «rupe scheggiata e aspra, dove però è possibli il passo», allí i a Como *škarpiñá* «dirupato», *škarpiñá*, *-piñá* «parete di roccia scoscesa», Monti, *Diz. Comasco*, i Gysling, *ARom.* xiii, 103, 136, 184. — ⁷ El trànsit o influència vers *esquerp* quedaria molt comprovat per la definició que el Dicc. Tarongí dóna a *esquert* «de geni intractable» si ens poguéssim refiar d'aquesta obra: el cas és que no podem ni podem descartar el valor d'això ni comptar-hi gaire, vist que entre les rares vegades que aquest llibre s'aparta del *Damen*. més d'un cop deixa veure influència d'usos i diccs. del Principat. El suggeriment etimològic que fa *AlcM* sobre *es-*